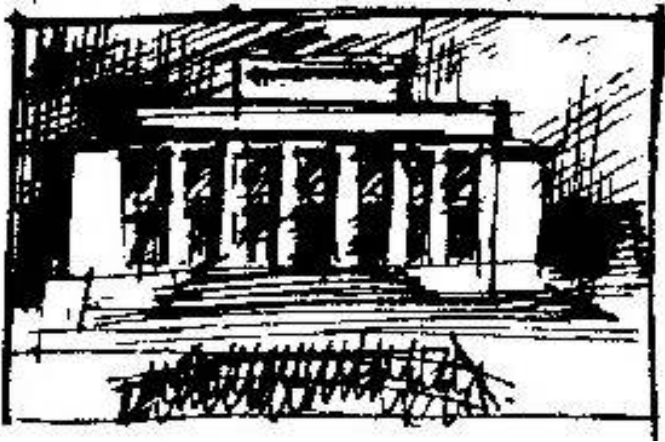

Z P R A V O D A J

Spolek přátel Národního divadla Brno

www.spndb.cz

Vážení a milí přátelé opery, baletu a činohry, příznivci opery, baletu a činohry,

nezadržitelně se blíží Vánoce. Když budete během adventu procházet Brnem, uvidíte několik vánočně ozdobených stromů, kolem stánky s občerstvením a dárkovými předměty. Nezapomeňte se zastavit před Mahenovým divadlem, kde žádné atrakce nenajdete, ale připomeňte si 140 let této nádherné budovy, stánku umění.

✧ NdB připravilo speciální adventní akci: všichni dramaturgové NdB zasednou 6. prosince 2022 od 16 hod. na pokladnách Zákaznického centra Dvořákova 11 a stanou se vašimi osobními vánočními poradci. Konzultaci s dramaturgy vám zpřijemní sklenička svařeného vína.

✧ 8. 12. 2022 v 18 hod. uvádí baletní soubor NdB **jubilejní 100. reprízu baletu *Louskáček***.

✧ 8. 12. si v 19 hodin v Redutě nenechte ujít čtvrtý díl talk show herce, improvizátora a moderátora Romana Blumaiera *PŘED OPONOU*. Pozve si tři hosty – zajímavé osobnosti nejen brněnského kulturního a společenského života. V zábavné talk show se budou mísit rozhovory o divadle a kultuře s tématy gastronomickými, sportovními či vědeckými a podnikatelskými. Večerem provází kapela Naive Collective. Hosty tohoto dílu budou Nikola Mucha – punková písničkářka, Šimon Bilina – herec a zpěvák a Jan Špilar – kadeřník, podnikatel a duchovní.

✧ Kdo ještě neviděl BALET NdB 2 – juniorský soubor Baletu NdB, navštivte některé z jeho představení komponovaného večera „*Uroboros/Na krásném modrém/Vodník*“ v divadle Reduta.

✧ NdB vypisuje odměnu – hledá 200 000. diváka! Do konce sezony navštíví hlediště našich divadelních budov (Janáčkovo, Mahenovo a Reduta) 200 000. divák. Můžete to být i Vy, stačí si jen zakoupit vstupenku na některé z představení, která budou odehrána do konce prosince. No a pak už jen budete čekat, zda před vaším představením před diváky předstoupí pan ředitel Martin Glaser s oznámením, že se právě našel dvousettisíc divák, který si převezme pěknou odměnu.

Zprávy výboru:

- Tento Zpravodaj dostáváte naposled v rozsahu, na který jste zvyklí již několik let. Od příštího roku bude Zpravodaj zkrácen.
- Výborové schůze se konají pravidelně každou první středu v měsíci v Divadle Reduta. Tam také můžete stále platit členské příspěvky a podávat nové přihlášky, a to v době 16,00 – 17,00 hod. v šatně pro diváky.
- Rádi bychom rozšířili o 1 osobu naši „letku“, která spolupracuje s NdB na rozšiřování propagačních materiálů. Pokud by měl někdo z členů zájem, může kontaktovat koordinátorku pí. Nollovou, která sdělí všechny potřebné informace (tel. 774 919 024).
- Předvánoční koncert se letos konat nebude, divadlo je stále obsazeno a nebyl k dispozici volný termín. Sejdeme se proto až v příštím roce, pravděpodobně v některém z jarních měsíců.
- **K 31. 12. 2022 bude aktualizována členská evidence a ti členové, kteří v r. 2022 nezaplatili členský příspěvek, budou z evidence vyřazeni. Pokud budou mít zájem o členství, bude nutné, aby se přihlásili v dalším období znovu.**

Naši jubilanti v prosinci (kulaté a půlkulaté narozeniny)

Hana Hrabovská
Mia Krčková

Jaroslav Pokorný

Jiří Kratochvíl
Rita Salajková

Vážení jubilanti, členové výboru SPNdB Vám upřímně přejí zdraví. Přidejte pro sebe i své okolí slunce v očích, úsměv na rtech a mír v duši. Opatrujte se.

Premiéry v prosinci**Činohra:**

✦ 2. 12. 2022 v 19 hod. Mahenovo divadlo: Julius Zeyer, Jaroslav Vostrý: *Neklan*. Boj o trůn, o korunu, o život. Báje o Neklanovi je známá především kvůli obrazu slabého vládce, který za sebe nechá do bitvy vyjet jednoho ze svých rytířů v knížecí zbroji. Největší veršovaná hra českého spisovatele, básníka a dramatika Julia Zeyera (1841–1901), velkolepá tragédie byla do současného verše přebásněna předním českým dramaturgem Jaroslavem Vostrým (*1931). Režie se ujal Štěpán Pácl, titulní postavu Neklana hraje Martin Sláma. Jako doprovodný program činohra připravila scénické čtení z korespondence malířky Zdenky Braunerové a básníka Julia Zeyera. Při zakoupení vstupenky na jakékoli uvedení inscenace *Neklan*, je vstupenka na tento doprovodný program za 1,- Kč. Pořídíte ji v Zákaznickém centru po předložení zakoupené vstupenky na *Neklana*.

✦ Světová premiéra! 9. 12. se v Redutě uskuteční světová premiéra hudební „crazy tragikomedie“ Petra Stančíka *Starý dobrý Nový (Oldřich)* vzdávající hold nejen éře „filmů pro pamětníky“, ale především osobnosti Oldřicha Nového, který se zhruba před sto lety významně zapsal do dějin brněnského divadelnictví coby herec, režisér a umělecký šéf místní zpěvohry. Třicátá léta 20. století. Režisér Mac Frič právě točí film z prostředí kriminálních živlů. Do role hlavního padoucha a grobiána obsadí Oldřicha

Nového, ten se však před kamerou ne a ne zbavit svého dobráckého vystupování. Režisér mu naordinuje návštěvu jinak zařeknuté knajpy *Jedová chýše*, aby tam odkoukal návyky žižkovské galérky. Netrvá dlouho a Oldřich se připlete ke skutečnému zločinu, navíc s sebou strhne i Adinu Mandlovou a ... V průběhu večera zazní na dvě desítky původních písní s textem autora a hudbou Jakuba Kudláče, držitele Českého lva za nejlepší hudbu k filmu *Krajina ve stínu*. Režie: Natália Deáková.

Divadelní jubilea, vzpomínky – prosinec

☞ 1. 12. 1962 se narodil barytonista Petr Matuszek. Po absolutoriu konzervatoře působil v Opavě, v Komorní opeře Praha, v Opeře Mozart, zároveň v Ústí n. Labem. Z rolí: Germont, Marcel, Rigoletto, Bohuš, Marbuel... Je autorem experimentálního projektu *Na prahu světla* (skladby pro sólový hlas s pohybovou improvizací). Vyučuje na konzervatoři J. Ježka, spolupracuje se soubory moderní hudby.

☞ 3. 12. 1942 zemřela sopranistka Milada Modestinová (*26. 10. 1888). Zpěv studovala soukromě. Byla sboristkou ND, hostovala ve Východočeském divadle, byla sólistkou v Olomouci (Blaženka, Vendulka, Krasava, Rusalka...), v Plzni (Jenůfa, Mařenka). Pro vážné onemocnění se musela umělecké kariéry předčasně vzdát.

☞ 4. 12. 1922 se narodila altistka Božena Ministrová (†13. 4. 2013). Zpěv studovala soukromě. Patřila k zakládajícím členům české opery v Opavě. Poté působila v Olomouci, v Brně (1948–50) a znovu v Opavě a Olomouci, kde se zařadila mezi přední sólistky. Z rolí: Carmen, Azucena, Donna Isabella, Amneris, Dalila, Káča, Ortruda, Herodias...

☞ 7. 12. 1947 se narodil barytonista Pavel Kamas (†14. 12. 2020). Absolvent JAMU nastoupil do opavské opery, od r. 1978 byl sólistou brněnské opery. Byl pěvcem zvučného hlasu, zvláště výrazného v dramatických partiích, které byly vždy podtrženy hereckým projevem. Soustavně se věnoval koncertní činnosti, nahrával snímky rozhlasové i televizní, hostoval v řadě českých i zahraničních divadel, věnoval se i pedagogice. Z rolí: král Vladislav, Vok, Escamillo, Ruslan, Don Carlos de Vargas v *Síle osudu*, Don Giovanni, Tausendmark, Petr I., Rigoletto, Simon Boccanegra, Nabucco, Macbeth...

☞ 7. 12. 1922 se narodil tenorista Konrád Tuček (†22. 7. 2010). Zpěv studoval soukromě. Prakticky celý umělecký život spojil s olomouckou operou. Měl výbornou pěveckou techniku, což mu umožňovalo zpívat ve formě až do odchodu na odpočinek. Z rolí: Almaviva, Cavaradossi, Don Ottavio, Pinkerton, Albert Herring, Lenskij, Števa, Vašek

☞ 8. 12. 1927 se narodila altistka Marie Ovčáčiková († listopad 2008). Vyučená čalounice zpěv studovala soukromě, poté na HAMU. Působila v operních sborech v Ostravě a ND Praha, poté v ND jako sólistka. K nejúspěšnějším postavám patřila Martinka, Veruna, Ježibaba.

☞ 9. 12. 1877 se narodil tenorista a režisér Bedřich Zavadil (†30. 4. 1942). Studoval filologii na UK, zpěv soukromě. Debutoval v operetě pražské Uranie. V l. 1906–1938 byl s menšími přestávkami angažován v Brně – nejdříve v operetě, později v opeře jako vynikající představitel buffo oboru. Z rolí: Skřivánek, Benda, Vašek... Později se stále více věnoval režii.

☞ 9. 12. 1862 se narodil skladatel a dirigent Karel Kovařovic (†8. 12. 1920). Absolvent pražské konzervatoře, ve skladbě žák Z. Fibicha. Působil jako harfenista orchestru Prozatímního a Národního divadla, korepetitor, učitel a ředitel Pivodovy pěvecké školy. V letech 1900–1920 byl dirigentem a šéfem

opery ND Praha. Jeho silně impresionistické dirigentské výkony pozvedly operní soubor na světovou úroveň. Opery: *Ženichové, Cesta oknem, Noc Šimona a Judy, Psohlavci, Frasquita, Na Starém bělidle*.

☞ 10. 12. 1922 se narodil tenorista Jan Hlavsa (†7. 3. 2008). Studoval hudební vědu na UK, zpěv na konzervatoři a soukromě. První angažmá – Ústí n. Labem, poté Ostrava, až v r. 1960 byl angažován do ND. Technicky dobře ovládaný tenor s jistými výškami mohl uplatnit v rolích jako Vévoda mantovský, Radames, Faust Albert Gregor, Cavaradossi, Šujskij. Má řadu rozhlasových, televizních i gramofonových nahrávek.

☞ 11. 12. 1937 se narodila mezzosopranistka Jitka Pavlová. Studovala Hudebně – pedagogickou školu, pak pražskou konzervatoř. V sezoně 1960/61 byla sólistkou ostravské opery, pak přijala angažmá v Brně, kde působila až do svého odchodu na odpočinek. Mimořádný rozsah hlasu jí umožnil zpívat role altové, mezzosopránové i role dramatického sopránu: Cherubín, Oktavián, Kostelnička, Varvara, Amneris, Eboli, Abigail... Výborné jsou i její interpretace tvorby kantátové a oratorní, věnovala se koncertní i pedagogické činnosti.

☞ 15. 12. 1997 zemřel tenorista Karel Bím (*8. 1. 1929). Po soukromém studiu zpěvu byl angažován v Armádní opeře, v l. 1952–62 byl sólistou operety v Teplicích, poté zpíval čtyři roky ve Státní operetě v Drážďanech a v l. 1966–81 byl sólistou opery v Ústí n. Labem. Z rolí: Vévoda, Benda, Erik, Kalaf, Don Carlos, Dalibor, Boris, Princ, Cavaradossi.

☞ 19. 12. 1897 se narodila sopranistka Marie Šponarová (†23. 6. 1982). Zpěv studovala v Pivodově škole. Kariéru začala ve Východočeském divadle, následovala Olomouc, Bratislava, do r. 1942 byla sólistkou ND Praha. S úspěchem zpívala role lyrické, kolorатурní i mladodramatické, ačkoliv byla spíš koncertní pěvkyní. Z rolí: Jenůfa, Káťa Kabanová, Desdemona, Anežka, Agáta...

☞ 23. 12. 1937 zemřel pedagog a skladatel Jaroslav Svoboda (*22. 6. 1877). Žák L. Janáčka působil v Olomouci jako učitel hudby. Opery: *Horymír, Divoženka*.

☞ 24. 12. 1952 se narodil člen Baletu Brno, sólista souboru Lubomír Večeřa.

☞ 25. 12. 1917 se narodila sopranistka Miluše Dvořáková. Absolventka konzervatoře dál studovala soukromě. V r. 1941 byla angažována do ND na lyrický obor. Vypracovala se od epizodních rolí až k velkým kreacím v mladodramatických rolích – Mařenka, Vendulka, Jitka, Rusalka, Taťána... V r. 1952 kariéru překvapivě ukončila a zpívala v ND jen pohostinsky. Působila pedagogicky na pražské konzervatoři.

☞ 25. 12. 1877 se narodila mezzosopranistka Gabriela Horvátová (†29. 11. 1967). Studovala klavír a zpěv na záhřebské konzervatoři, v záhřebské opeře i debutovala. Po několika hostováních na zahraničních scénách byla v r. 1903 angažována do ND, kde zpívala sopránové i mezzosopránové role. Vynikala v dílech Wagnerových (Ortruda, Kundry, Fricka, Brünhilda, Brangäna) i jako Salome. Mimořádné byly její kreace fibichovské (Donna Isabella, Šárka, Vlasta, Radka) stejně jako Libuše. Řadu rolí ztvárnila v české operní moderně (Eliška – *Zvíkovský rarášek*, Porcie – *Jessica*, Alba – *Nepřemožení*, Grania – *Legenda z Erinu...*). Vrcholným projevem pěveckého i hereckého umění se stala její Kostelnička. Horvátová se velmi zasloužila o premiéru *Její pastorkyně* v Praze r. 1916, s Janáčkem se spřátelila. Byla jednou z největších uměleckých osobností v dějinách ND. Její výkony se vyznačovaly udivující jednotou slova i gesta. Mnoho ze svého umění si udržela do vysokého věku.

📖 25. 12. 1917 se narodila sopranistka Marie Hůrská – Vozková (†8. 10. 1996). Absolventka pražské konzervatoře nastoupila v r. 1941 do Olomouce, kde působila až do r. 1974 a kde úspěšně nastudovala žánrově odlišný repertoár: Markétka, Libuše, Kostelnička, Anežka, Turandot, Ortruda, Eboli, Tosca, Madaleina... Významná byla její činnost pedagogická.

📖 26. 12. 1942 se narodila sopranistka Jana Smítková. Vystudovala konzervatoř a AMU v Praze. Původně zpívala mezzosoprán. Byla angažována v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého, následoval Liberec, Brno (1968–70), Č. Budějovice. Další uplatnění našla v Komické opeře v Berlíně. Z rolí: Káťa Kabanová, Micaela, Butterfly, Anna... Hostovala i v berlínské Státní opeře, Lipsku, Drážďanech. Rozsáhlá byla její koncertní činnost. Je nositelkou titulu Kammersängerin.

📖 27. 12. 1972 zemřel tenorista Jan Berlík (*24. 5. 1892). Původním povoláním agronom, zpěv studoval soukromě. V r. 1925 byl angažován do Bratislavy, o rok později do pražského ND. Od r. 1927 působil v Hamburku, kde zpíval italský a francouzský repertoár. V r. 1931 se vrátil do ND a působil zde až do r. 1940, kdy kariéru pro nemoc ukončil. Učil také na pražské konzervatoři. Měl působivý jevištní zjev, temperament a podmanivý tón hlasu. Z rolí: Cavaradossi, Don Carlos, Don José, Rudolf... Byl rovněž znamenitým Jeníkem v *Prodané nevěstě*.

📖 29. 12. 1867 se narodil libretista Karel Mašek (†13. 10. 1922). Psal libreta k operám, operetám, texty sborů a písní. Libreta: *Kunálovny oči* (O. Ostrčil), *Sen lesa*, *Otázka* (L. Prokop), *Výlet pana Broučka do Měsíce* (L. Janáček), *Betlém* (F. Picka), *Dceruška hostinského* (J. E. Zelinka).

📖 31. 12. 1877 se narodil libretista, básník, prozaik, dramatik, politický publicista, kritik a překladatel Viktor Dyk (†14. 5. 1931). Účastnil se autorsky na zamotané historii vzniku libreta *Výlet pana Broučka do Měsíce*. Libreto *Odchod dona Quijota* podle 1. jednání hry *Zmoudření dona Quijota* (J. E. Zelinka).

Osobnosti světové hudby – prosinec

🎵 10. 12. 1822 se narodil belgický skladatel a varhaník César Franck (†8. 11. 1890). V r. 1835 se s rodiči přestěhoval do Paříže a stal se soukromým žákem Antonína Rejchy. Po vstupu na konzervatoř získával ceny za svá díla. Živil se nejprve jako varhaník, od r. 1872 učil varhanní hru a neoficiálně skladbu i na konzervatoři. Až svými pozdními díly pronikl do širšího hudebního povědomí. Je to *Symfonie D moll* (dokončil v 66 letech), *Sonáta pro housle a klavír A dur* (v 63 letech). Mimořádný je jeho význam v oboru varhanní skladby. Větší odezvu než oratoria *Blahoslavenství* a *Vykoupení* získaly symfonické básně *Eolidy*, *Prokletý lovec*, *Džinové*, *Psyché*, a zvláště *Symfonické variace pro klavír a orchestr*.

🎵 12. 12. 1957 zemřel americký skladatel českého původu Robert Kurka (*22. 12. 1921). Studoval houslovou hru a skladbu. Krátce před smrtí (leukémie) dokončil operu *Dobrý voják Švejk*, jejíž newyorská premiéra 23. 4. 1958 měla velký ohlas (uvedeno v berlínské Komické opeře a Plzni v r. 1960). Dále složil 2 symfonie, houslový koncert, koncert pro dva klavíry, smyčce a trubku, 5 smyčcových kvartetů aj.

🎵 16. 12. 1882 se narodil maďarský skladatel a pedagog Zoltán Kodály (†6. 3. 1967). Studoval v Trnavě a Budapešti na hudební akademii, absolvoval i filozofickou fakultu. S B. Bartókem pracoval na sběru lidových písní. Jako skladatel vzbudil pozornost premiérou kantáty *Psalmus Hungaricus*, komponovanou k 50. výročí spojení obcí Buda a Pest. Z dalších děl: opera *Háry János*, *Tance z Marosszéku*,

Tance z Galanty, orchestrální Variace na starou uherskou píseň *Letěl páv...* Cenná jsou jeho sborová díla.

♫ 16. 12. 1932 se narodil ruský skladatel a klavírista Rodion Konstantinovič Ščedrin. Balety: *Hrbatý koníček*, *Carmen* (adaptace Bizetovy hudby), *Anna Kareninová*, *Racek*. Opery: *Nejen láska*, *Mrtvé duše*. Dále psal koncerty a symfonie, klavírní skladby (sonáty, preludia a fugy).

♫ 18. 12. 1737 zemřel italský houslař Antonio Stradivari (* asi 1648 Cremona). Žák Nicoly Amatiho se až po dvaceti letech práce oprostil od vlivu svého učitele a zkoušel i jiné proporce nástrojů. Až kolem r. 1700 dospěl k vrcholné úrovni. Jeho housle, violy a violoncella jsou považovány za ideální řešení všech tvarových i výrobních složek a postupů. Vystavěl jich přes 1 000, dodnes je evidováno přes 500 houslí a kolem 50 violoncell.

♫ 28. 12. 1937 zemřel francouzský skladatel Maurice Ravel (*7. 3. 1875). Studoval na pařížské konzervatoři. První přesvědčivý doklad o jeho kompozičních schopnostech – *Pavana za mrtvou infantku*. Impresionisticky laděné klavírní *Vodotrysk*, *Zrcadlo*, *Kašpar noci*, *Valčíky vznešené a tesklivé*. *Španělské inspirační zdroje: Španělská rapsodie*, jednoaktová veselohra *Španělská hodinka*, *Bolero*. Ďagilev odmítl jeho „choreografickou báseň pro orchestr“ *La Valse*, komponovanou pro jeho skupinu, neuspěl ani balet *Dafnis a Chloe*. Působivým dílem je *Koncert pro levou ruku D dur* psaný na objednávku rakouského klavíristy Wittgensteina, který ve válce přišel o ruku. Mezi vokálními díly vyniká cyklus *Šeherezáda* pro soprán a orchestr a *Don Quijote a Dulcinea*. Od r. 1933 trpěl Ravel mozkovou chorobou, která ukončila jeho tvorbu. Byl operován, ale operace se nezdařila. Žil v ústraní, zůstal svobodný, choval exotické kočky a pěstoval vzácné květiny.

Z domova

🏠 Nová dimenze Baletu NdB. Od nové sezony 2022/23 se zrodil jedinečný projekt juniorského baletního souboru – Balet NdB 2. Mladí talentovaní tanečníci jsou úzce napojení na hlavní umělecké těleso Baletu NdB. Tím, kdo unikátní projekt v rámci střední a východní Evropy zorganizoval a prosadil, je umělecký šéf Baletu NdB Mário Radačovský. Získal výraznou podporu ředitele NdB Martina Glasera a finanční podporu Jihomoravského kraje. V souboru nyní působí 12 tanečníků z ČR, Kanady, Maďarska, Španělska, Švýcarska, Anglie pod vedením dlouholetého sólisty Uladzimira Ivanoua a baletní mistryně Markéty Pimek Habalové. Kromě aktivní spolupráce s hlavním souborem byla čistě v jejich produkci uvedena v Divadle Reduta 31. 10. 2022 premiéra projektu *Uroboros* – choreografie: U. Ivanou, *Na krásném modrém*. choreografie: M. Radačovský, *Vodník* – choreografie: M. Pimek Habalová. Druhá samostatná premiéra je plánována na 3. března 2023.

🏠 Balet NdB a juniorský soubor Balet NdB 2 se účastnily v listopadu na brněnském výstavišti tanečního Gala v rámci festivalu sportu, tance, zábavy *Dance Life!*

🏠 Nominace na Ceny Divadelních novin:

- Ženský herecký výkon: Marie Durnová (*Stěhování duší*, Š. Pácl)
- Hudební divadlo: B. Britten: *Peter Grimes* (D. Radok, M. Ivanovič)
- Mužský herecký výkon bez ohledu na žánr: Joachim Bäckström, titulní role *Petera Grimese*

 Opera B. Martinů *Řecké pašije* v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Roberta Kružíka je nominována na International Opera Awards za nejlepší novou inscenaci r. 2021.

Nové tváře souborů NdB:

 Činohra: Kateřina Lidáková, abs. Janáčkovy konzervatoře Ostrava, Štěpánka Romová, absolventka JAMU. Obě můžete vidět v inscenacích *Na dně*, *Večer tříkrálový*, *Nebesa*.

 Janáčkova opera: sbormistr operního souboru Martin Buchta, od sezony 2022/23 je oficiální sólistou opery tenorista Vít Nosek.

Ohlédnutí za festivalem Janáček Brno 2022:

 Zahájení festivalu Janáček Brno tradičně patří brněnskému opernímu souboru a nové inscenaci jedné z Janáčkových oper. Letos šlo o mimořádný projekt ze dvou důvodů. Hudebního nastudování se ujal Jakub Hruša, pro něhož to byl návrat ze světa domů do Brna a také první spolupráce s Janáčkovou operou NdB. Přinesl i ideu spojit v jednom večeru dvě Janáčkova vrcholná díla – operu *Z mrtvého domu* a *Glagolskou mši*. *Z Mrtvého domu* i *Glagolská mše* jsou posledními díly z velkolepé tvorby Leoše Janáčka. Scénická podoba *Glagolské mše* jako pokračování opery *Z mrtvého domu* dává oběma dílům novou výpověď o síle víry v člověka. Hlavních rolí se v obou odehraných provedeních zhostily souborové i externí hvězdy, jako např. Roman Hoza (Gorjančikov), Gianluca Zampieri (Luka), Peter Berger (Skuratov), Pavol Kubáň (Šiškov), Jan Šťáva (Placmajor)...

 Nová verze Janáčkova *Zápisníku zmizelého* pro festival. Kompozicí premiérovanou před 101 rokem obdarili orchestrací Miloš Štědroň a Miloš Orson Štědroň. Interpretace se zhostil Brno Contemporary Orchestra s Pavlem Šnajdrem, pěvci Jaroslavem Březinou a Ivou Bittovou a „chórem“, který tvořily Iva Táborská, Veronika Slavičková a Tereza Krejčí.

 V rámci festivalu byly uvedeny 10. 11. v Divadle na Orlí dvě světové premiéry: *J. A. K. z Labyrintu* od Noemi Sonkové a *Kalvárie* od Markéty Brothánkové.

 Studenti Konzervatoře Brno předvedli v rámci festivalu v Divadle Reduta 8. 11. koláž na počest Leoše Janáčka *Plačící fontána* (podle názvu Janáčkova ženského sboru). Dopisy Janáčkovy dcery Olgy z jejího pobytu v Petrohradě o opeře *Její pastorkyňa*, o které Janáček i jeho dcera věděli, že ji Olga nikdy neuvidí, neuslyší.

 Koncert 17. 11. Velšská národní opera přivezla zajímavou dramaturgii. Závažnou částí programu byl cyklus *Biblických písní* Antonína Dvořáka, který je jako celek slyšet málokdy. Nastudoval a uvedl ho basbarytonista Adam Plachetka. Nechyběl Leoš Janáček a jeho *Sinfonietta*.

 Věc Makropulos – opera L. Janáčka v inscenaci Welšské národní opery se stala jedním z vrcholů festivalu díky režii, scénografii, které podpořily sílu poselství Karla Čapka, hudby L. Janáčka, sólistů a hudebního nastudování Tomáše Hanuse, brněnského rodáka, který ve Walesu působí 6 let. V titulní roli slavná sopranistka Emma Bell, režisérka skvělá Olivie Fuchs.

 Úspěšný tenorista Aleš Briscein už mnoho let zpívá první obor na našich i zahraničních scénách. Často zpívá Janáčka – v Grand Théâtre de Genève zpívá roli Borise v Janáčkově opeře *Káťa Kabanová*. Celý ženevský soubor s Tomášem Netopilem hostoval 13. 11. na festivalu Janáček Brno 2022.

 TIC Brno nabízelo během festivalu Janáček Brno řadu akcí: stezku po Janáčkových stopách z pohodlí vyhlídkového minibusu, ochutnávku Janáčkových oblíbených receptů ve vyhlášených brněnských

gastropodnicích, po stopách L. Janáčka s interaktivní aplikací, poslech Janáčka v ulicích Brna, návštěvu Hukvald a Luhačovic.

 Rovnou z festivalového janáčkovského varu vyrazil sbor Janáčkovy opery NdB spolu se sólisty Václavou Krejčí Houskovou, Janou Hrochovou, Romanem Hozou, Janem Šťávou a Petrem Levíčkem do irského Dublinu. Tentokrát za italskou operou, protože byli součástí nové inscenace Verdiho *La traviaty*, kterou uvedla Irish National Opera. Na náš sbor i sólisty čekalo v irském hlavním městě nové divadlo, které bylo otevřeno před několika lety. Pod taktovkou Jana Latham – Koeniga bylo uvedeno během 5 dnů 5 představení.

 Na Silvestra se diváci rozloučí s inscenací slavné operety Oskara Nedbala *Polská krev*. Ale milovníci operetního žánru dostanou v únoru dárek v podobě premiéry velké operety – Lehárovy *Veselé vdovy* (premiéra 3. února 2023).

 Příští rok slaví brněnský Besední dům 150 let. Hned po otevření v něm našla zázemí tehdy ještě málo početná česká kulturní společnost. Sídliila zde záložna, Sokol, tiskárna, redakce a časem si zajistila vůdčí místo *Beseda brněnská* jako spolek zasahující svými aktivitami řadu oborů, nejvýrazněji sborového zpěvu. Prakticky od začátku zde působil jako sbormistr a hudební ředitel Leoš Janáček. Výročí připomene na začátku května 2023 minifestival zahrnující sérii koncertů vycházející z těch, které se v Besedním domě uskutečnily krátce po jeho otevření. V plánu je také velká výstava pořádaná společně s Moravskou galerií, mezinárodní odborná konference na téma Koncertní sály a rovněž několik dětských edukačních programů.

 Pořadatelé International Classic Music Awards zveřejnili nominace nejlepších nahrávek pro r. 2023. Filharmonie Brno figuruje v top výběru kategorie soudobá hudba za album, které ve světové premiéře obsahuje nahrávku Symfonie č. 12 *Lodger* Philipa Glasse.

 Jubileu významného českého sbormistra Ivana Sedláčka věnoval v říjnu koncert Auris Brunensis a sbor Kantiléna v Místodržitelském paláci. Práci dirigenta ocenil 28. 10. 2022 medailí prezident republiky Miloš Zeman.

 V listopadu se brněnská Kantiléna, sbor dětí a mládeže při Filharmonii Brno, zúčastnila mezinárodní soutěže pěveckých sborů Lisbon Sings v portugalské metropoli Lisabonu. Ve dvou kategoriích (Mládežnické sbory, Duchovní sborová tvorba) získala pod vedením uměleckého vedoucího a sbormistra Michala Jančíka zlaté medaile. V kategorii Youth Choirs vybojovala absolutní vítězství.

 Moravská filharmonie Olomouc uvítala na svých dvou říjnových koncertech dvě hvězdy české klasické hudby – houslistu Jana Mráčka a violoncellistku Michaelu Fukačovou. Oba umělci se spojili v jedinečném zralém díle Johanna Brahmsa – *Koncertu pro housle a violoncello A moll*. Moravskou filharmonii řídil její šéfdirigent Jakub Klecker.

 Nedávno objevená *Romance pro housle a klavír* B. Martinů zazněla na benefičním koncertě Institutu B. Martinů v pražském Profesním domě. Zazněla i další díla Martinů a skladby Klementa Slavického a Roberta Schumanna.

 Koncert skladeb českých skladatelů na texty lidové poezie a významných českých básníků Jaroslava Seiferta a Vítězslava Nezvala uvedl v listopadu v sále B. Martinů v Lichtenštejnském paláci spolek *Lieder Company*. Program navíc připomněl letošní výročí všech uváděných autorů: 50 let od úmrtí Karla Boleslava Jiráka a Pavla Bořkovce, 80 let od úmrtí Erwina Schulhoffa a 100 let od narození Otmara

Máchy a Ilji Hurníka. Sólisty byli sopranistka Irena Troupová, mezzosopranistka Lucie Hilscherová a barytonista Roman Janál, kteří se systematicky věnují interpretaci méně známé české hudby. Klavírní doprovod B. Stehlík a J. Dušek.

 Česká filharmonie oslavila mimořádným koncertem události, které měly klíčový význam pro nové hodnotové směřování naší společnosti. První český orchestr uvedl symbolický *Koncert pro svobodu a demokracii 17. listopadu* ve Dvořákově síni Rudolfiny. Program sestavili rezidenční umělci sezony – renomovaný dirigent Sir Simon Rattle a světově uznávaná česká mezzosopranistka Magdalena Kožená. Pro tuto jedinečnou příležitost vybrali písně M. Ravela a B. Bartóka a *Devátou symfonii* G. Mahlera, významného hudebního skladatele s českými kořeny.

 Lásky a hudba jako podtitul a stopy české interpretační školy v zahraničí jako téma – to budou dva hlavní motivy festivalu Pražské jaro 2023. *Mou vlast* B. Smetany na úvodním koncertě přednese orchestr Velšské národní opery z Cardiffu se svým šéfdirigentem Tomášem Hanusem. Hostovat mají také Essenští filharmonikové s šéfdirigentem Tomášem Netopilem a pak i Symfonický orchestr bavorského rozhlasu, který kdysi léta vedl Rafael Kubelík. Od 12. 5. do 2. 6. 2023 je připraveno více než 30 koncertů.

 8. 11. 2022 Smetanova síň Obecního domu v Praze: Petr Nekoranec a Diana Damrau – koncert s názvem *Bell & Bel canto*. Během několika posledních let píše britský skladatel Iain Bell (*1980) arie přímo na míru oběma pěvcům – ti je průběžně natáčejí a ukázky zakomponovávají do programu koncertů, do repertoáru, ve kterém se oba cítí nejlépe v rolích vrcholného italského bel canta. Diana Damrau už dvě desetiletí působí na světových pódii, má rozsáhlý repertoár – role lyrické, kolorатурní... Petr Nekoranec – jeden z nejvýraznějších tenoristů mladé nastupující generace (jako první Čech byl přijat v MET jako frekventant Lindemannova programu).

 Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK společně s Pavlem Šporcem vzdali hold jednomu z největších českých houslistů – Janu Kubelíkovi. Pod taktovkou šéfdirigenta Tomáše Braunera zazněl Kubelíkův *Houslový koncert č. 1*. Program doplnily *Legendy A. Dvořáka* a *Čtvrtá symfonie B. Martinů*.

 Inscenace opery *Plameny* Erwina Schulhoffa, kterou v červnu 2022 uvedla opera ND a Státní opera v rámci cyklu *Musica non grata*, získala nominaci na prestižní cenu International Opera Award 2022. Tato cena se uděluje od r. 2012 nejzajímavějším umělcům a uměleckým počínům v oblasti opery. Projekt *Musica non grata* zapisuje naše přední scény na evropskou operní mapu.

 Barytonista Robin Červinek, absolvent JAMU, univerzity ve Vídni, operního studia v Bratislavě, se stal vítězem 56. ročníku mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech v listopadu 2022. V ženské kategorii je vítězkou polská mezzosopranistka Magdalena Urbanowicz, v juniorské kategorii se jako nejlepší umístili Kateřina Lenková a Radek Martinec.

 Jan Suk, esejista, filozof a literární kritik je možná hudebnímu světu známější jako pravnuček Antonína Dvořáka, vnuk Josefa Suka – skladatele a nevlastní bratr houslisty Josefa Suka. O svém rodu napsal vzletnou esejistickou prózu v knize *Melancholické století oblaků* (kniha vyšla před dvěma roky).

Ze světa

 Janáčková *Liška Bystrouška* opět ve Vídni. Rozverná a téměř muzikálová. Jde o inscenaci souboru Theater an der Wien. Kvůli rekonstrukci divadla byla zvolena pro provoz náhradní lokace v hale E. Museums Quartiere. Vznikla představení oscilující mezi operou, loutkovým divadlem a muzikálem.

📖 Na operním festivalu v irském Wexfordu hráli ve dnech 23. 10. – 5. 11. 2022 Dvořákovu *Armidu* v koprodukcii s plzeňským Divadlem J. K. Tyla.

📖 Na hudebním festivalu v německé Kostnici zazněla světová premiéra domácího skladatele Frédérica Bolli, která se silně váže k našemu hlavnímu městu: *Pražská jarní symfonie pro soprán a orchestr*.

📖 Sopranistka Olga Jelínková vystoupila v hlavní roli opery *Undine* Alberta Lortzinga, kterou v listopadu uvedla v premiéře Opera Leipzig. Pěvkyně je v současnosti členkou ansámblu zmíněné scény.

📖 Z pátého ročníku Mezinárodní pěvecké soutěže Evy Marton v Budapešti si odnesla tři speciální ceny mezzosopranistka Jolana Slavíková, absolventka pražské konzervatoře a VŠ ve Frankfurtu n. Mohanem, pěvkyně se zkušenostmi z Durynského operního studia a Drážďanské státní opery. Jako vůbec první v historii soutěže jí byla udělena cena za nejlepší interpretaci povinné Lisztovy písně. Zároveň si odnesla ceny udělované Lisztovou akademií a Maďarským národním divadlem. Obě znamenají hostování v příštích sezonách.

📖 Mezzosopranistka Cecilia Bartoli se souborem Les Musiciens du Prince – Monaco vyrazí na evropské turné s projektem koncertního provádění Mozartovy opery *La clemenza di Tito*. Dílo mělo světovou premiéru r. 1791 v pražském Stavovském divadle. A právě v české metropoli (8. zastávce) turné končí 9. prosince v Obecním domě. Orchestr pod vedením dirigenta Gianlucy Capuana doprovodí mezinárodní sestavu šesti sólistů. Koncert zaštitila agentura Nachtigal Artists, která s C. Bartoli dlouhodobě spolupracuje.

📖 21. října 2022 byla ve Slovenském národním divadle uvedena premiéra a zároveň derniéra původní slovenské opery „Impresário Dotcom“ Ľubice Čechovské (*1975). Dílo mělo být původně uvedeno na festivalu v Bregenzu s operou SND v r. 2020 – pandemie koronaviru to znemožnila. Byla provedena pouze 2x zkrácená verze v podání místního Symfonieorchestru Vorarlberg (místo orchestru SND) včetně nového scénického řešení.

📖 Vídeňští filharmonikové opět odehrají svůj Novoroční koncert – defilé valčíků, polek či kvapíků okořeněné o předešlé z operet. Tradice byla zdánlivě zahájena před 83 lety – i když určitě přesný počátek není jednoduché. Na Nový rok 2023 taktovku pozdvihne – potřetí během uplynulého tuctu let – Franz Welser – Möst.

📖 Drážďanská Semperova opera přistoupila k novému nastudování Verdiho operní stálice – *La traviaty*. Po 13 letech, kdy byla na repertoáru nanejvýš úspěšná inscenace Andrease Homokiho, šanci dostala režisérka česko – švýcarského původu Barbora Horáková Joly ve spolupráci s dirigentem Leonardem Linim. Premiéra se konala v říjnu a nabídla verzi příběhu sledovaného z pohledu samotné Violetty.

📖 Berlínská Státní opera oznámila, že argentínsko – izraelský pianista a dirigent ruského původu Daniel Barenboim ruší oslavu svých 80. narozenin. Barenboim v říjnu na svém facebooku oznámil, že v nadcházejících měsících omezí své umělecké, a především dirigentské aktivity. Bylo mu diagnostikováno vážné neurologické onemocnění a jeho zdravotní stav se nelepší.

📖 Novým hudebním ředitelem Teatro Real v Madridu bude od podzimu 2025 Gustavo Gimeno. V současnosti je hudebním ředitelem torontského symfonického orchestru a Lucemburské filharmonie. V minulé sezoně hostoval u řady významných světových orchestrů a dirigoval hudebníky zvučných jmen.

Jednou větou

✂ 17. 11. zazněla v Brně světová premiéra suity z opery L. Janáčka *Věc Makropulos*, kterou pro letošní festival vytvořil Tomáš Ille podle návrhu Tomáše Netopila.

✂ 19. listopadu 2022 se konal jubilejní desátý ročník největšího divadelního svátku - *Noci divadel*, součástí mezinárodního projektu European Theatre Night, který v r. 2008 odstartovala chorvatská Noč kazališta.

✂ Po třech letech se rozezněly v Jablonci n. Nisou varhany (opravené v Německu), které patří k nejstarším v ČR.

✂ Závěrečný koncert Festivalu Rudolfa Firkušného patřil 12. 11. v Rudolfínu ruskému pianistovi Grigoriji Sokolovovi, který je proslulý bezchybností a dechberoucím hudebním projevem.

✂ Muzikoložka Natálie Krátká našla ve fondech Jeruzalémské Národní knihovny doposud neznámou *Romanci pro housle a klavír* od B. Martinů – zřejmě z r. 1930.

✂ Přerovská firma Sensio C 2 poslala od loňska do světa unikátní hudební nástroje – asi 150 kusů violoncell vytištěných na 3 D tiskárně.

✂ Lauterbachovy stradivárky uloupené nacisty se objevily ve Francii.

✂ Módní a kostýmní návrhářka Carla Zamatti (78 let) zemřela vlivem zranění, která si způsobila pádem ze schodů při premiéře opery *La traviata* v Sydney.

✂ Mezzosopranistka Cecilia Bartoli je uměleckou ředitelkou Svatodušního festivalu v Salcburku a v r. 2023 se jako první žena ujme ředitelského křesla divadla Ópera de Monte – Carlo.

✂ V říjnu otřásla světem vražda Jurije Kerpatenka, šéfdirigenta ukrajinského Chersonského hudebního a dramatického divadla Mykoly Kuliše.

Nabídky, informace

► Vhodný vánoční dárek: vstupenky na divadelní představení. Dobře se balí, jsou ekologické a zážitek obdarovaným zůstane navždy. Vánoční předplatné je vytvořeno tak, aby si mohl vybrat každý. Předplatitelské skupiny jsou pojmenovány podle atributů, které jsou známé z oblíbených českých pohádek: Vánoční střevoček, Vánoční jablko, Vánoční růže, Vánoční hvězda, rodinné předplatné – Tříhlavý drak.

► Dárkové poukazy v hodnotě 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč a 1 000 Kč lze zakoupit v Zákaznickém centru Dvořákova 11 nebo online na www.divadlojedarek.cz.

► BALETENKA – dárkový poukaz pro milovníky baletu – lze ji uplatnit jen na představení z repertoáru Baletu NdB. Hodnota 200, 300, 500 nebo 1 000 Kč, platnost 365 dní.

► V Zákaznickém centru lze zakoupit dárkovou krabičku v barvě zlaté nebo červené. Vhodné pro elegantní zabalení dárkových předmětů, poukazů, vstupenek.

► Dárkové předměty – dámská a pánská trička s originálním potiskem, stylové bloky, batohy, bio bavlněné tašky – vše nakoupíte v Zákaznickém centru.

► Adoptujte žárovku v Mahenově divadle! Podpořte NdB stylově – staňte se symbolickými majiteli jedné ze žárovek z centrálního lustru Mahenova divadla. Umožníte památkovou obnovu původního

osvětlení Mahenova divadla. Každý večer se tak divadlo rozzáří i díky vám, a navíc – úsporně. (Více na www.ndbrno.cz/bud-edison.)

► Kam vyrazit na **Silvestra**? Příchod nového roku můžete oslavit v divadlech:

- Mahenovo divadlo v 17 hod. Přijďte se pobavit se zábavnou inscenací *Večer tříkrálový*.
- Nebude chybět přípitek, a navíc malé překvapení jako bonus.

Janáčkovovo divadlo v 17 hod. Oblíbená opereta *Polská krev* – společné přípitky – ohňostroj.

Toto silvestrovské představení bude zároveň derniérou *Polské krve*.

Vážení přátelé,

hodně radosti a pěkné vánoční pohody a v příštím roce mnoho osobních i pracovních úspěchů, štěstí a spokojenosti, zvláště pak to nejpotřebnější – stále zdraví Vám přejí a na shledání v příštím roce se těší členové výboru SPNdB.

Jana Veselá

Použité zdroje:

Malá encyklopedie české opery

Malá encyklopedie hudby

Osobnosti světové hudby

Oxfordský slovník opery

Postavy brněnského jeviště

Opera plus

Katalog NdB 2022/2023

Webové stránky NdB

Denní tisk a internet

DIVA – magazín NdB listopad, prosinec

Taneční aktuality

Uzávěrka Zpravodaje dne: 29. listopadu 2022

Neprodejné. Zpravodaj vydává Spolek přátel NdB, Jugoslávská 652/98, 613 00 Brno, IČ 48510777 pro vnitřní potřebu.